

Katowice 2021-01-27

Prof. dr hab. n. med. Lech Cierpka

SP Szpital Kliniczny im. A. Mieleckiego SUM

W Katowicach

Ocena osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych dr n. med. **Jerzego Lubikowskiego**, asystenta Kliniki Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej Samodzielnego Publicznego Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1 Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie, w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki medyczne.

1. Dane ogólne

Jerzy Lubikowski urodzony 13 sierpnia 1963 roku w Szczecinie ukończył studia w Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie w 1991 roku. Karierę zawodową rozpoczął jako młodszy asystent Szpitala Rejonowego w Mogilnie w latach 1991-1993, następnie był zatrudniony w Oddziale Chirurgii Klatki Piersiowej Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Ftyzjo - Pulmonologicznego w Szczecinie do 1994 roku. Kolejne lata do 2012 roku przepracował jako asystent w Oddziale Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej SP Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Szczecinie. Na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej (Promotor Prof. Stanisław Zieliński) w dniu 18 stycznia 2000 roku pt. *” Porównanie przebiegu oraz wczesnych i odległych wyników operacji przepukliny pachwinowej wykonanej metodą Bassiniego i metodą zewnątrzotrzewnową z użyciem laparoskopu”* uzyskał stopień naukowy doktora. W latach 2001 – 2003 odbył szkolenia zagraniczne w zakresie transplantologii; ESOT European Workshop for Transplant

Fellow. Zurich, Szwajcaria, The Hesperis Course; Cambridge, Wielka Brytania i Paryż, Francja, University Medical Center, Leiden, Holandia. W 2004 roku odbył 2 miesięczny staż w Department of Hepatobiliary Surgery and Liver Transplantation, Groningen University Medical Center, Groningen, Holandia.

W latach 2013 – 2017 zmienił ośrodek podejmując pracę jako asystent w Oddziale Chirurgii Onkologicznej Zachodniopomorskiego Centrum Onkologii w Szczecinie, a w latach 2017 – 2018 jako asystent w Klinice Chirurgii Ogólnej, Gastroenterologicznej i Małoinwazyjnej SP Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1 PUM w Szczecinie. Od 2018 roku jest zatrudniony jako asystent w Klinice Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej SP Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1 PUM w Szczecinie. Posiada specjalizacje II° z chirurgii ogólnej od 1999 roku i specjalizację z transplantologii klinicznej od 2007 roku.

2. Ocena osiągnięcia naukowego

Na osiągnięcie naukowe pt. *„Ocena skuteczności kompleksowego leczenia chirurgicznego jatrogennych uszkodzeń dróg żółciowych powstałych w następstwie zabiegów chirurgicznych oraz metod zapobiegania i leczenia powikłań żółciowych związanych z transplantacją wątroby”* składa się cykl czterech publikacji o sumarycznej punktacji **IF 5,391** i punktacji MNiSW 250. W 3 publikacjach jest pierwszym autorem a jednej drugim autorem o jednakowym udziale z pierwszym autorem.

- 1) Wojcicki Maciej*, Lubikowski Jerzy*, Klek Robert, Post Mariola, Jarosz Konrad, Białek Andrzej, Wunsch Ewa, Czuprynska Maria. Tytuł oryginału: Reduction of Biliary Complication Rate Using Continuous Suture and No Biliary Drainage for Duct-to-Duct Anastomosis in Whole-Organ Liver Transplantation. Czasopismo:

Transplant Proc. Szczegóły: 2009, 41(8): 3126-30. doi: 10.1016/j.transproceed.2009.07.091. *Impact Factor: 0.994; punktacja MNiSW: 20.*

- 2) Lubikowski Jerzy, Post Mariola, Białek Andrzej, Kordowski Janusz, Milkiewicz Piotr, Wójcicki Maciej. Tytuł oryginału: Surgical management and outcome of bile duct injuries following cholecystectomy: a single-center experience. Czasopismo: Langenbecks Arch Surg. Szczegóły: 2011; 396(5): 699-707. doi: 10.1007/s00423-011-0745-3. *Impact Factor: 1.807; punktacja MNiSW: 27.*
- 3) Lubikowski Jerzy, Chmurowicz Tomasz, Post Mariola, Jarosz Konrad, Białek Andrzej, Milkiewicz Piotr, Wójcicki Maciej. Tytuł oryginału: Liver transplantation as an ultimate step in the management of iatrogenic bile duct injury complicated by secondary biliary cirrhosis. Czasopismo: Ann transplant. Szczegóły: 2012; 17(2): 38-44. doi: 10.12659/AOT.883221. *Impact Factor: 0.815; punktacja MNiSW: 20.*
- 4) Lubikowski Jerzy, Piotuch Bernard, Stadnik Anna, Przedniczek Marta, Remiszewski Piotr, Milkiewicz Piotr, Silva Michael, Wojcicki Maciej. Tytuł oryginału: Difficult iatrogenic bile duct injuries following different types of upper abdominal surgery: report of three cases and review of literature. Czasopismo: BMC Surg. Szczegóły: 2019; 19(1): 162 (9s). doi: 10.1186/s12893-019-0619-0. Review. *Impact Factor: 1,775; punktacja MNiSW: 70.*

Publikacja pierwsza z 2009 roku w czasie jej opublikowania, czyli 11 lat temu potwierdzała kilkuletnie wcześniejsze doświadczenia i publikacje, że zespolenie drogi żółciowej biorcy i dawcy wątroby w czasie transplantacji ciągłym szwem, bez odbarczenia zespolenia żółciowego drenem T daje mniej powikłań żółciowych. Była to jednak pierwsza polska publikacja na liczącym się statystycznie materiale, porównująca dwie techniki zespolenia głównej drogi żółciowej w czasie transplantacji wątroby.

Praca druga z 2011 roku opublikowana na podstawie własnego materiału jatrogennych uszkodzeń dróg żółciowych powstałych w wyniku laparoskopowych cholecystektomii, w zależności od typu

uszkodzenia według klasyfikacji Bismuth'a, omawia rodzaje wykonanych rekonstrukcji chirurgicznych. Potwierdza ona wcześniejsze doniesienia z piśmiennictwa, że metodą dająca najmniej powikłań pod postacią zwężeń po rekonstrukcji przeciętej drogi żółciowej jest zespolenie z najwyższą pętlą jelita czczego Roux-Y, a odtworzenia ciągłości przeciętej głównej drogi żółciowej zespoleniem „koniec do końca” obarczone jest większą liczbą powikłań. Nowością w pracy jest zastosowanie metoda poszerzenia miejsca zespolenia żółciowo-jelitowego, a tym samym odpływu żółci z wątroby zapobiegające zwężeniom, przez nacięcie lewego przewodu żółciowego techniką Hepp – Couinaud. Uzyskane przez Autora dobre wyniki tą metodą rekonstrukcji na własnym materiale potwierdzają przyjętą technikę operacyjną w jatrogennych uszkodzeniach drogi żółciowej.

Tematem kolej publikacji z 2012 roku jest transplantacja wątroby jako rozwiązanie powikłań po jatrogennych uszkodzeniach dróg żółciowych, będące przyczyną trudności z odpływem żółci w następstwie zwężeń, powodujące przewlekłe zapalenie, zwłóknienie i marskość wątroby, a występujące najczęściej po rekonstrukcjach naprawczych dróg żółciowych w ośrodkach o mniejszym doświadczeniu w chirurgii wątroby. Zebrany i opisany materiał 5 transplantacji wątroby wykonanych z powodu jatrogennych uszkodzeń dróg żółciowych jest unikalnym rodzimym materiałem przedstawionym przez autora publikacji. Uznanie transplantacji wątroby jako ostatecznego rozwiązania powikłań po jatrogennych uszkodzeniach odpływu żółci z wątroby jest konsekwencją własnej drogi rozwoju jako chirurga i transplantologa w rozwiązywaniu trudnych problemów kalectwa dróg żółciowych.

Ostatnia najnowsza publikacja z 2019 roku opisująca trzy najtrudniejsze przypadki uszkodzeń i powikłań po jatrogennych uszkodzeniach dróg żółciowych, w tym dwa z wykonaną dwuetapowo resekcją płata wątroby i rekonstrukcją odpływu żółci. Opisane rozwiązana rekonstrukcyjne drogi żółciowej w zależności od zastanych śródoperacyjnie uszkodzeń dróg żółciowych świadczy o dużym doświadczeniu i doskonałej technice operacyjnej Autora w chirurgii wątroby i dróg żółciowych.

Wszystkie cztery publikacje były zamieszczone w czasopismach z listy filadelfijskiej, w tym ostatnia czwarta jako opis 3 przypadków w czasopiśmie punktowanym IF 1,775 . Z trzech prac oryginalnych najwyżej punktowane czasopismo naukowe to IF 1,815, pozostałe dwa o IF poniżej 1,0. Najstarsza publikacja liczy sobie 11 lat, kolejna 9, następna 8, co powoduje, że z upływem czasu osiągnięcia autora straciły na innowacyjności w warstwie naukowej i postępu rozwiązań chirurgicznych.

3. Ocena działalności naukowej

Analiza bibliometryczna publikacji dr n. med. Jerzego Lubikowskiego wykazuje, że jest autorem (4 prac) i współautorem (w tym jako drugi autor 3 prac) **21** oryginalnych pełnotekstowych prac zamieszczonych w renomowanych czasopismach medycznych posiadających Impact Factor o łącznej sumie **29,255** punktów i 491 punktów KBN/MNiSW. Jest autorem (1 praca) i współautorem (jako drugi autor 1 pracy) **3** opisów przypadków zamieszczonych w czasopismach posiadających IF łącznie 4,349 punktów i 99 punktów MNiSW. Jest także autorem (10 prac) i współautorem (jako drugi autor 7 prac) **24** pełnotekstowych oryginalnych prac zamieszczonych

w czasopismach nie posiadających IF, w tym 2 pełnotekstowych artykułów w zjazdowych suplementach czasopism naukowych o łącznej sumie punktów 98 KBN/MNiSW, oraz 4 opisów przypadków (w 3 pracach 2 drugi autor). Jest także autorem jednej pracy pogładowej i jednego rozdziału w podręczniku. Łączna punktacja wynosi **33,604 punktów IF i 731 punktów KBN/MNiSW**. Jest także autorem i współautorem 72 streszczeń opublikowanych w materiałach zjazdowych, w tym 29 streszczeń ze zjazdów międzynarodowych. **Liczba cytowań (Web of Science 2020): 182, H-index:8 .**

Dr n. med. Jerzy Lubikowski czynnie uczestniczył w rozwoju chirurgii małoinwazyjnej w Polsce, a Oddział Chirurgii SZPWSZ w Szczecinie, gdzie był asystentem, jako pierwszy w Polsce wprowadził szereg innowacyjnych operacji laparoskopowych, w tym pierwszą adrenalektomię przezotrzewnową i boczną-zaotrzewnową oraz operacje wideoskopowe na trzustce. Wyniki usunięcia nadnerczy metodą laparoskopową zostały opisane w Pol Przeg Chir. i w Videochirurgii w 1996 roku, gdzie w obu publikacjach jest drugim autorem. Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora tematyka adrenalektomii laparoskopowej była tematem kolejnych publikacji, jako pierwszy autor w czterech oryginalnych publikacjach; Pol Przeg Chir. 2002, 2003 oraz Endokrynol Pol. 2010, 2011 oraz jako współautor w Eur J Surg Oncol. 2003. Kontynuując osiągnięcia w chirurgii małoinwazyjnej wraz z zespołem wykonał pierwsze w Polsce laparoskopowe zespolenie rzekomej torbieli trzustki z żołądkiem, wyłuszczenie wyspiaka trzustki i obwodową resekcję trzustki z zachowaniem śledziony. Osiągnięcia opublikował (jako drugi autor) w Videochirurgia. 1996,1997 oraz Pol Przeg Chir. 1998.

Zainteresowania dr n. med. Jerzego Lubikowskiego operacjami

małoinwazyjnymi dotyczyły także laparoskopowych operacji przepuklin pachwinowych z dostępu zewnątrzotrzewnowego, gdzie jako pierwszy autor występuje w pięciu oryginalnych publikacjach, w Pol Przeg Chir. 1997, Videochirurgii, trzy prace z 1997 i jedną 1988 roku, i jako współautor w Hernia. 2001. Praca doktorska z 2000 roku porównująca operacje przepukliny pachwinowej metodą wideoskopową i klasyczną Bassini'ego wpisuje się w cykl dokonań autora.

Do szerokich dokonań dr n. med. Jerzego Lubikowskiego należy zaliczyć transplantologię, udział w transplantacji nerek, gdzie jako współautor opublikował prace z powikłań naczyniowych (Pol Przeg Chir. 1999), urologicznych (Ann Transplant. 1999) i laparoskopowego leczenia torbieli (Ann Transplant. 2000). Dokonania na polu transplantacji wątroby opublikował jako drugi autor prezentując dokonania pierwszych 18 działalności własnego ośrodka (Ann Transplant. 2003). Kolejne dwie prace Ann Transplant. 2005 i Transplant Proc. 2009 dotyczyły wyników zespalania drogi żółciowej z drenażem zewnętrznym w porównaniu do wyników bez drenażu, i z zespoleniem za pomocą szwu ciągłego. Ciekawym dokonaniem była opisana transplantacja ze wskazań pilnych wątroby bez użycia czasowego bypass'u żylny-żylnego i czasowej przetoki portocavalnej (Transplant Proc. 2007). Pozyskany z udziałem autora materiał transplantacji wątroby metodą piggyback pozwolił ocenić żyłne powikłania naczyniowe (Transplant Proc. 2009) i tętnicze (Hepatogastroenterology. 2010), w tym z oceną i możliwościami poprawy napływu krwi do tętnicy wątrobowej (Clin Transplant. 2012). Kolejne publikacje w których występuje jako współautor z tego zakresu to; ocena śmiertelności chorych oczekujących na listach

biorców wątroby (Transplant Proc. 2007), zastosowanie rekombinowanego czynnika VII w czasie transplantacji wątroby (Transplant Proc. 2007), w tym u chorych ze wskazań nagłych (Transplant Proc. 2009), leczenie dializą albuminową chorych zatrutych muchomorem sromotnikowym (Przepl Lek. 2005), testu oddechowego z 13C metacetyną (Clin Toxicol. 2008), leczenie immunosupresyjne (Transpl Int. 2007, Transplant Proc. 2009).

Inne publikacje, to leczenie operacyjne guzów trzustki, modyfikacje chirurgiczne w trzech oryginalnych pracach (Hepatogastroenterology. 2009,2012, Eur Surg Res. 2011), najwyżej punktowana publikacja IF 3,988, obecność komórek pnia pochodzących ze szpiku kostnego w krwi obwodowej w diagnostyce gruczolakoraka trzustki (J Cell Mol Med. 2013), ciekawa praca prezentująca znaczenie mutacji genu CYP21A2 u chorych z nieaktywnym hormonalnie guzem kory nadnerczy (Horm Met Res. 2015), oraz dwa opisy przypadków (Pol Merkur Lek. 2013,2014) . Kolejne publikacje 4 rzadkich przypadków klinicznych opisał w recenzowanych czasopismach medycznych polskich i zagranicznych, w tym pęknięcie śledziony w następstwie cholangiopankreatografii (J Gastroenterol Hepatol. 2020).

4. Osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne

Był kierownikiem specjalizacji 3 lekarzy, dwóch w zakresie chirurgii ogólnej i jednego z transplantologii klinicznej. Prowadził szkolenia w wykonywaniu operacji laparoskopowych guzów nadnerczy w licznych ośrodkach chirurgicznych Kraju. Do osiągnięć organizacyjnych należy zaliczyć kierowanie zespołem laparoskopowym i organizacja Pododdziału Chirurgii Wątroby, Trzustki, Dróg Żółciowych w Oddziale Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej.

5. Ocena końcowa

Oceniając dorobek naukowy dr n. med. Jerzego Lubikowskiego, muszę uznać, że jest on zwarty tematycznie i podzieli się na dwa główne zakresy działalności; chirurgia wątroby z szczególnym uwzględnieniem dróg żółciowych i transplantacją wątroby oraz ocena wybranych operacji laparoskopowych. Niewątpliwym osiągnięciem dr n. med. Jerzego Lubikowskiego są rekonstrukcyjne operacje dróg żółciowych, które w połączeniu z operacjami resekcyjnymi wątroby i transplantacją wątroby obejmują pełny zakres postępowania w „kalectwie” dróg żółciowych. Przedstawione osiągnięcie naukowe będące podstawą do wszczęcia procedury habilitacyjnej, obejmują pełny zakres tej tematyki, charakteryzują się pewną ciągłością naukową badań, ale aktualnie wraz z upływem czasu straciły na wartości naukowej, a co może być dzisiaj zarzutem, że praca straciła na aktualności. Wartość dorobku naukowego dr n. med. Jerzego Lubikowskiego podwyższają jednak dokonania na polu wprowadzania nowych operacji wideoskopowych w Polsce, i można Go uznać za jednego z pionierów chirurgii małoinwazyjnej nadnerczy, przepuklin pachwinowych i trzustki. Takie dokonania możliwe były tylko w nowoczesnym Oddziale Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej SP Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Szczecinie, realizującym transplantacje narządowe, łącznie z szerokim zakresem procedur operacyjnych obejmującym wątrobę i trudny obszar pola trzustkowo-dwunastniczego. Dokonania naukowe dr. n med. Jerzego Lubikowskiego nie będącego pracownikiem naukowo – dydaktycznym ośrodka akademickiego, oceniane w punktacji IF i współczynnika *Hirscha*, tym bardziej zasługują na uznanie. Wysoko oceniam dokonania chirurgiczne, dzielenie się swoją wiedzą w zakresie

wideochirurgii oraz na polu organizacyjnym, o czym świadczy utworzenie na bazie szpitala wojewódzkiego niebędącego ośrodkiem akademickim, specjalistycznego pododdziału zajmującego się chirurgią wątroby (w tym transplantacja), dróg żółciowych i trzustki. Podsumowując przedstawiony do oceny jednotematyczny cykl 4 prac, całościowy dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny stwierdzam, że dr n. med. Jerzy Lubikowski spełnia stawiane ustawowo wymagania do ubiegania się o tytuł naukowy dr habilitowanego. Po uwzględnieniu całego dorobku naukowego, organizacyjnego i dydaktycznego proponuję pozytywne rozpatrzenie wniosku habilitacyjnego i dopuszczenie dr n. med. Jerzego Lubikowskiego do dalszego etapu postępowania habilitacyjnego.

Prof. dr hab. med.
Lech Ciernka
Specjalista chirurgii ogólnej
naczyniowej, transplantacyjnej
i angiologii
40-625 Katowice, ul. Nad Jarem 7
woj. śląskie